

Vrienden van het Spoorwegmuseum

Vrienden Dienst - digitaal Jaargang 8, Nummer: 77

Wat komt er in het museum

23 dec 2023 t/m 7 jan 2024	Winter Station
28 februari 2024	Recordpoging langste robottrein
14 t/m 17 maart 2024	Modeltrein Expo On traXS
20 en 21 april 2024	Arend onder stoem
24 april 2024	Opening Expo 150 jaar Maliebaanstation

Nieuwe Directeur-Bestuurder voor het Spoorwegmuseum

De Raad van Toezicht van het Spoorwegmuseum is verheugd om bekend te maken dat Leontien Lems wordt benoemd tot directeur-bestuurder van het museum. Met ingang van 15 januari 2024 volgt ze Nicole Kuppens op die per 1 januari 2024 afscheid neemt.

Leontien Lems werkt al geruime tijd in de culturele en museale sector. Momenteel is ze verbonden aan de Stadsschouwburg Utrecht waar ze als MT-lid verantwoordelijk is voor de Marketing, Communicatie en Verkoop.

Eerder heeft ze verschillende functies bekleed bij zowel historische- als wetenschapsmusea, waaronder die van sectormanager Presentatie en Educatie bij het Nederlands Openluchtmuseum. In haar loopbaan was ze onder meer verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van educatief, tentoonstellings- en programmeringsbeleid. Leontien brengt een groot museumal en Utrechts netwerk met zich mee.
Leontien: "Het Spoorwegmuseum is voor mij één van de meest toegankelijke musea van Nederland. Een bijzondere historische plek die al jaren kan rekenen op een grote groep enthousiaste bezoekers van alle leeftijden. En een plek waar een gezond evenwicht gezocht wordt tussen de museale en commerciële bezoekerservaring. Het is een eer om met medewerkers, vrijwilligers en partners de koffer vol verhalen verder uit te pakken en samen te bouwen aan een mooie toekomst."

Lezing in januari 2024

Er wordt weer een interessante lezing voorbereid, gepland op woensdag 24 januari 2024. Aanvang 19.00 uur. Het onderwerp is "de SGM", gepresenteerd door Albert Koch.

Locatie: in het Spoorwegmuseum. Details worden bekend gemaakt in de volgende uitgave van december 2023. Dus die mooie gelegenheid kan alvast genoteerd worden in de nieuwe agenda's van volgend jaar.

Cartoon

Cartoon van Hans Proper

Rail Rookies Clubdag

Op 5 november was er de 11de editie van de Rail Rookies Clubdag. Ruim 300 kinderen en hun ouders kwamen langs voor een dag vol activiteiten. Populair bleek weer de zoektocht naar de gouden buttons die verstopt liggen door het hele museum, maar ook de andere activiteiten waar buttons te verdienen zijn, blijven populair. Ook de workshops werden goed bezocht. In het Maliebaanstation konden de kinderen een model van het seinhuis bouwen, als vanouds weer verzorgd door Railclub Utrecht. De Stichting Leaphy verzorgde een workshop robottrein programmeren en in de Centrale konden van strijkkralen de Rail Rookie mascottes worden gemaakt. In de Expo tentlotte was een tekenworkshop. Al met al een zeer geslaagde dag met veel enthousiaste ouders en kinderen.

150 jaar Station Maliebaan

Op 10 juni 1874 opende de spoorlijn Amsterdam – Hilversum – Lunetten en werd station Maliebaan geopend. Komend jaar is dat dus 150 jaar geleden, een mooie aanleiding om het Maliebaanstation in een tentoonstelling in het zonnetje te zetten. Voor de tentoonstelling zijn drie ruimtes in het Maliebaanstation gereserveerd. In de restauratiezaal gaat het over de personen die op het station werkzaam waren. De

Wachtkamer 1ste/2de klasse vertelt het verhaal van de aanleg van de spoorlijn en de bouw van het Maliebaanstation. In de bezoekersgang gaat het over de verschillende functies die het station door de jaren heen heeft gehad. Als het definitieve ontwerp gereed is zullen we hier naar verwachting wat van laten zien. De opening is gepland voor 25 april 2023.

Bijzondere foto uit de Tweede Wereldoorlog

Eén van onze "crowdsourcers", Onno 't Hartd, kwam tijdens het beschrijven van foto's deze opmerkelijke foto uit de Tweede Wereldoorlog tegen: "Ik kwam deze foto tegen van de beschieting van een trein afkomstig uit Zwolle bij Staphorst. De trein heeft een noodremming gemaakt en staat vlak voor het station bij Staphorst stil. De passagiers hebben de coupeurens opengegooid en vluchten naar alle kanten het weiland in of naar de spoorlijn. Even later wordt de locomotief beschoten door een geallieerde jager en doorzeefd. Het is op de eerste plaats een dramatische foto. Zeker het locpersoneel was vaak het slachtoffer van luchtbeschietingen. Maar ook het camerastandpunt is bijzonder: Blijkbaar is de fotograaf in de gelegenheid geweest een hoog standpunt te gebruiken om een goed overzicht van het naderend onheil te hebben..."

Stormschade

Nee, er zijn geen treinen van de rails gewaaid in het Spoorwegmuseum, maar een rij banken was wel het slachtoffer van storm Ciaran die onlangs over Nederland raasde. De banken zijn flink gehavend en moeten weer worden opgeknapt.

Planning Winterstation

De herfstvakantie is voorbij en de staf maakt zich op voor het volgende evenement: Winter Station. Natuurlijk komt er weer een ijsbaan te liggen in de museumhal. Daarnaast is er dagelijks entertainment met muziek, maar ook op sommige dagen iets anders zoals een goochelshow. Om 16:00 uur gaat het volume van de muziek omhoog en gaan de discoballen aan; dan is het discofeesten!
Op zaterdag 23 december start Winter Station officieel, en vanaf die dag is het Spoorwegmuseum tot 19:00 uur geopend, met uitzondering van de feestdagen. Op 1 januari is de opening wat later: om 12:00 uur.

De openingstijden zijn doorgaans van 10.00 – 19.00 uur, behalve op de Kerstdagen. Check voor de zekerheid op de [website](#).

RESERVEREN VERPLICHT

Vorig jaar was het heel erg druk tijdens kerstvakantie. Dit jaar gaan de bezoekersstromen daarom gereguleerd worden. Daarom is dit jaar tijdens Winter Station RESERVEREN VERPLICHT. Datum met tijdstip zijn te reserveren via de ticketshop op de website van het museum. Reserveren voor Winter Station is gratis, maar er moet daarnaast ook een geldig regulier entreebewijs verzorgd worden.

Bezoekers Techlab XL

Naast vele vrolijke gezichten tijdens Techlab XL zijn bezoekers tijdens deze twee weken ook bemoeid. Dat waren 33.892 bezoekers in de herfstvakantie. In 2019 waren dat er 20.509, toen waren er ook twee hele weken Techlab XL. Dat is een stijging van 35%.
Te merken is dat de bezoekers per dag geheel naar boven verwachting zijn. Door de week gemiddeld 500 bezoekers per dag terwijl dat in 2019 rond de 400 bezoekers lag. De weekenden trekken in 2023 gemiddeld 1.500 bezoekers per dag en dat lag in 2019 op 1.300 bezoekers. Er wordt dus afgestemd op het drukste jaar ooit!

Kidsproof museum

Het hele jaar is het museum beoordeeld door de Museumkids van de Museumvereniging. Het Spoorwegmuseum werd ook dit jaar weer zo goed beoordeeld dat het predicaat van het museum voor 2024 weer Kidsproof genoemd kan worden.

Maand van de Geschiedenis (oktober!)

De Maand van de Geschiedenis (oktober!) is inmiddels afgelopen. De hele maand werden bij de informatie speciale Eureka-speurtochten uitgedeeeld. Die speurtocht werd door veel personen gedaan, uiteindelijk werden er 1.240 bij de winkel ingeleverd voor een bouwplaat. Dat is een behoorlijk hoog aantal. Opvallend toch weer wat verkeer naar de Eureka-landingspagina op de website op, dus al met al (met de tijd die ze doorbrengen op de site) een prima resultaat!

Schakelbord

Vrijwilligers Hein, Jan en Onno zijn bezig geweest met de grote schakelwand in de Bestelgoederengang. Gekeken werd of het stalen platform voor het schakelbord te zwaar tijd gemakkelijk kan worden verwijderd. Dit in verband met de plannen voor de tentoonstelling 150 jaar Maliebaanstation die voor volgend jaar op de planning staat. Het platform blijkt inderdaad gemakkelijk met enkele mensen te verplaatsen. Tegelijkertijd is er ook nog wat stof verwijderd, dus het ziet er weer netjes uit.

Maar wat is dit eigenlijk voor een schakelbord?
Het is afkomstig van station Nijmegen. Vanaf 1878 werden bij de spoorwegen in Nederland voor het eerst elektrische lampen gebruikt.

De elektriciteit kwam toen nog niet uit een landelijk elektriciteitsnet, maar werd vaak ter plekke opgewekt met behulp van stationaire stoommachines. Dit schakelbord van de Duitse firma J.S. Schuckert & Co is een voorbeeld van een vroege elektriciteitsvoorziening op een station. Van 1895 tot 1924 werden met dit paneel twee dynamo's en een acculaadrichting bediend. Deze leverden de elektriciteit voor de boog- en gloeilampverlichting van het emplacement en de perrons van station Nijmegen. Het paneel bevond zich samen met twee stationaire stoommachines in een machinekamer en werd bediend door een machinist. Het schakelbord is een schenking van museum Energetica te Amsterdam, dat in 2007 zijn deuren moest sluiten.

Dubbelganger voor de 3737

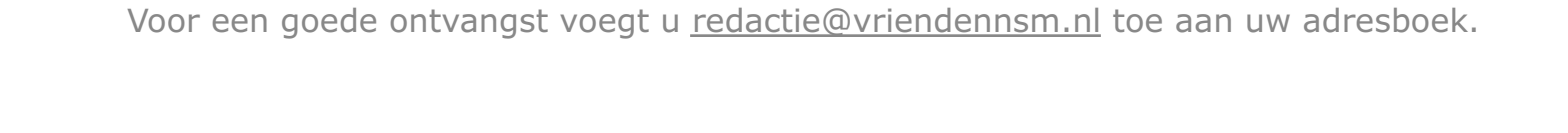

Locomotief Spoorwegmuseum nagebouwd voor familiepark in Groningen

Hoofd Collecties Peter-Paul stond voor de camera van RTV Utrecht om iets te vertellen over een aardig project: de bouw van een schaalmodel van de 3737. De locomotief rijdt inmiddels door familiepark Landgoed Nienoord, het item is inmiddels uitgezonden bij RTV Utrecht en RTV Noord en werd opgepikt door de NOS en Traffic FM. Bekijk het filmpje [hier](#).
Voor het park Landgoed Nienoord kijk [hier](#).

Afscheid van Thomas

Thomas de Stoomlocomotief komt niet meer terug! De beslissing is genomen om komend jaar het evenement 'Dagje uit met Thomas' niet meer te organiseren. De reden hiervoor is de teruglopende belangstelling voor Thomas en het evenement. De editie van dit jaar trok te weinig bezoekers om de (formele) investering voor het evenement te kunnen verantwoorden. De animatieserie heeft aan populariteit ingeboet: de serie is niet meer op televisie te zien en ook het speelgoed is niet meer prominent aanwezig in de speelgoedwinkels.
Het bezoekersaantal van dit jaar, ruim 14.000, kwam niet meer in de buurt van de allereerste edities waar we regelmatig boven de 25.000 bezoekers uitkwamen. De beslissing is met pijn in het hart genomen want het was een fantastisch evenement dat hoog gewaardeerd werd door de bezoekers. Het Spoorwegmuseum is de laatste organisatie op het Europese vasteland die dit besluit heeft genomen. Voortaan moet je naar Engeland om de echte Thomas aan het werk te zien.

Kop Mat '64

In oktober arriveerde op het achter terrein een kop van een treinset Plan V. Op het rangeerterrein bij de Dijkgraacht in Amsterdam, waar alle treinen staan te gerold worden, stonden er nog twee. Ze werden ooit bewaard voor een andere partij, maar nooit gebruikt. Een van de twee is nu naar ons museum gebracht om onderdeel te worden van het vernieuwde achter terrein. Hij staat al in de grondverf, de vrijwilligers gaan hem nu groen verven, de kleur waarmee de eerste Plan V-treinsetten uit de fabriek rolden.

Aanvulling en correctie op de VD-digitaal 75

Het betreft de foto van het raadsel: De paardentram van Utrecht naar Zeist. Vermeld was dat de opvolger van die paardentram een stoomtram was. Dat is niet correct. Vriend(in) Ciska Simons (vroeger conservator van het Spoorwegmuseum) wees de redactie erop dat de sprong van paardentram naar, meteen de elektrische tram was. Als proef was er weliswaar een tijdje een vuurloos stoommotorrijtuig, maar uiteindelijk werd de verbinding onderhouden met elektrisch materieel.

Het raadsel

De oplossing van het vorige keer is een detail van het Salonrijtuig Nr. Sr1. Speciaal gebouwd voor Anna Paulowna, de weduwe van Koning Willem II. Origineel uit 1864. Wat wij zien in het museum is een replica, speciaal gebouwd in 2010. De foto toont enige opmerkelijke details. Allereerst de lagers van de assen: het zijn aspoten met rollagers. Dit is een eis voor materieel wat heden ten dage op het spoor niet is toegelaten. Het origineel had glijlagers.

Verder is te zien dat de wielen van hout zijn de zgn. Mansellwielen. Toentertijd toegepast omdat die constructie meer comfort bood en veiliger was. Ook minder luidruchtig. De alternatieven waren toen gietijzeren wielen of gesmede wielen met in de naaf ingetogen spaken. Onze replica heeft echter volwielen met aan de binnen- en buitenzijde houten schijven die het uiterlijk van de houten Mansellwielen tonen. Het salonrijtuig staat naast het perron waar ook de stationskapper zijn zaak heeft.
Toelichting met dank aan Ciska Simons.

Ons nieuwe raadsel:

Wat is dit voor een constructie en waar is deze te vinden?
Tip: in Utrecht, vanzelfsprekend.

De volgende uitgave, die van december 2023, zal verschijnen op maandag, de 18de december 2023.

Bijdragen?

Als U ook een bijdrage wilt leveren, stuur dan Uw eventuele opmerkingen, suggesties of foto's naar:

redactie@vriendennsm.nl
editor@vriendennsm.nl

www.vriendennsm.nl
www.spoorwegmuseum.nl

Redactie & layout: Rick Meijer
Eindredactie: Peter van Dorp
Kopfoto: Peter vd Vlist

Deze e-mail is verzonden aan [f{email}](#).
Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier [afmelden](#).
U kunt ook uw gegevens [inzien](#) en [wijzigen](#).

Voor een goede ontvangst voegt u redactie@vriendennsm.nl toe aan uw adresboek.